

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FUGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 1 ^o kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 " — "	Fél évre . . . 8 " — "		
Negyed évre . . . 2 " 50 "	Negyed évre . . . 4 " — "		
Egy óra . . . 1 " — "	Egy óra . . . 1 " 70 "		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Helyi hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Tiszáék bukása.

Debreczen, május 23.

Meghalt a két Tisza. Az összeférhetlenségi javaslat adta meg nekik a kegyelemdőfést. Lesz-e az országnak egyéb haszna is ebből a törvényből s teljességbe mennek-e az életbe léptetéshez fűzött remények? azt csak a jövő fogja megmutatni, ámde az iránt már most sem foroghat fenn kétség, hogy Tiszáékat ez a javaslat végérvényesen kivégezte.

Az igaz, hogy ez a halál már rég ott settenkedett fejük fölött; de senki sem hitte, hogy a régi rendszer emberei ily nyárspolgári, szinte gyáva módon fognak meghalni. Csak bukásában tűnt ki egész teljességében nagy erkölcselensége ennek a történelemben örökre piszkos és gyalázatosnak bélyegzett Tisza rendszernek. Akiben van erkölcsi hatalom, a kinek van hite a maga ügye iránt, az nem úgy hal meg, mint a Tiszáék. Nagyon ravasz ember az öreg Tisza s István gróf is kétségtelenül egyik kiválóbb koponyája az országnak — s mégis, a mióta a hatalom kisiklott a kezükből, apa és fia hibát hibára halmozott. Eszük, értelmük az a régi volt s még sem tudtak többé oly okosan cselekedni, mint

régente, a mikor föltétlen urai voltak a hatalomnak. Két éven át törték a fejüket azon, miként lehetne az elvesztett hatalmat visszaszerezni. Alakoskodtak és hizelegtek, intrigáltak és fenyegetőztek, de minden agyafurtságuk kárba veszett, mert pörére vetköztetve, senki sem hitt már nekik. Valóban nagyon szomorú volt a kumulálásuk. Nem ezt várta a nemzet azoktól a férfiaktól, a kik három évtizeden át döntő befolyást gyakoroltak Magyarország közügyére. Ők a hősök, ők a nagyok közönséges bábukká zsugorodtak össze s a nemzet, mely egész rendszert látott megtestesülve a személyükben, hideg közönytől látta bálványainak összeomlását. Nos, Bánffy bizony nagyon meg lehet elégedve bukása külső körülményeivel, látva a közönyt, melylyel országszerte találkozik a Tiszáék bukása. A két Tiszához képest ő valóságos glóriával bukott le a hatalmi polczról. Küzdött ő az utolsó pillanatig oly vitézül, hogy a mikor már ott hevert a porban, még mindig azt hitte, hogy ő a győztes.

De most, hogy a Tiszáék végleg megbuktak, a sajnálkozás legcsekélyebb jele sem mutatkozik sehol sem irántuk. A szabadelvű párt, a parlament, a sajtó, a közvélemény erős fa-

lankszként állást foglalt ellenük. A Tiszáék erkölcsi bukását nem az pecsételi meg, hogy leszereltek, hanem az, hogy vissza kellett vonulniok. Vajjon gondolkodott-e Tisza István azon, hogy mennyi botlást, politikai bünt kellett elkövetniök, hogy ebben a politikailag, ebben a felekezeti és társadalmilag annyira meghasonlott országban egységes, tömör közvéleményt szólítson maga ellen a sorompóba? Egyébként a Tiszáék kilépése sem mentette volna meg az ő híveikből álló csoportot a biztos bukástól; mertha Tiszáék most vagyis az összeférhetlenségi javaslat tárgyalásakor léptek volna ki a pártból, mindenki mondhatta volna róluk: ime ezek az emberek eltűntek mindent, megszavaztak mindent, csak akkor mertek szembeszállni a miniszterelnök akaratával, mikor önös anyagi érdekeik védelméről volt szó. Nagyon jól tudták ezt Tiszáék s azért egy pillanatig sem hittünk nagy garral hirdetett akciójuk komolyságában.

Ha lett volna bátorságuk az új iránynyal szembeszállni, már régen kellett volna alkalmat keresniök a Széll kormány megostromolására. Ismeretes dolog, hogy Tisza István gt. közvetlenül Bánffy bukása után beje-

A magyar Lueger.

Rakovszky szól: „Nincsen kiralyom Betyár magyart, hah, ugy utalom.“
Lehet baján segíteni könnyen:
Ausztriába menjen, menjen.

Rakovszky szája csak tovább jár:
„Akit imádok pápa, császár.
Császár a földön, pápa mennyen.“
Ausztriába menjen menjen.

Ha Luegerrel összejönnek,
Határa nem lesz az örömnök.
S mi tudunk néppárti szennyen,
Ausztriába menjen, menjen.

Seb. diák.

Hangász tréfa*)

A „Debreczen“ eredeti tárczája

Írta: **Járosy Lajos.**

Szeles Farkas sem írni, sem olvasni nem tudott, ezért képezték ki csak dobossá, mert különben csinosága és ügyessége révén biztosan az altisztek közzé jutott volna. No

*) Mutatvány a szerzőnek „Tréfás tárczák“ című katonai történeteket tárgyaló sajtó alatt lévő művéből.

de ő így is megvolt elégedve sorzával. Mint ügyes ember, a dobolásban is kitűnően ki-kepezte magát.

Még századparancsnoka is megszerette mert a marsot olyan páratlanul szépen dobolta, hogy a többi század dobosai mind elmaradhattak mellőlle. — Azután meg mindig csinos, tiszta fiu volt, mintha skatulyából huzták volna ki.

Mindezeknek hegyibe még vidám kedéllyel is birt s vig czimboraságban élt a század legénységével, hanem azután ebből kifolyólag, a hol csak lehetett tréfát is csinált.

Hol az előtte menetelő kürtösnek kürtjéből lopta ki a „Mundsticklit“ s mikor a kürtös parancsra hirtelen lekapta hátáról a kürtöt, hogy majd fujni fog, rémülve vette észre a „Mundstickli“ hiányát, — hol pedig valamelyik bakát sikerült megtrefálni azzal, hogy a puskairányzékot az alapállásból eltolta rossz helyre, s ezzel esetleg annak okozott apróbb kellemetlenséget. — Szóval hunczutságainak se szeri se száma nem volt úgy, hogy a legénység közzül már többen békétlenkedtek s viszonzni akarták a turpisságait.

Különösen a kürtös törte a fejét azon, hogy valamiképen visszatromfolja Ferkót.

Csak hogy nehéz volt a módját kieszélni, mert Szeles Ferkó nagyon vigyázott mindenére. A dobja mindig kitűnően szólt. Feltette is nagyon, s mihelyt kivonulásuk alkalmával az eső permetezni kezdett, menten letakarta a kenyérszakban vagy egyébütt magával hordott posztódarabbal, nehogy a dobbór megereszkedjék; ki pedig semmi körülmények között sem vonult a nélkül, hogy előbb a dobot alaposan szemügyre ne vette volna. Gyanítható ebből, hogy dobja volt a legérzékenyebb oldala.

Galamb Antal a kürtös szintén úgy gondolkozott, hogy csakis a dobbal lehetne Ferkót eredinényesen megtrefálni. A miként addig törte a fejét, míg egy egészséges tervet főzött ki, amelyet a legközelebbi ünnepeles kivonulás alkalmával lesz végrehajtandó. — Az alkaiom nem is késelt soká.

Urnapián az ő századjuk is ki lett rendelve az ünnepi körmenethez. Jobb alkalmat keresve sem lehetne találni a terv megvalósításához annyival is inkább, mivel Ferkó már előzetesen ugyancsak henczegett, hogy ő milyen nagyszerű dobolást fog majd urnapiján véghez vinni.

Mint a többi, Szeles Ferkó is erősen kicsipte magát. Minden ragyogott rajta.

lentette a volt miniszterelnököknek, hogy Bánffy vezérlete alatt hajlandó 130—150 emberrel a régi pártból kiválva, új pártot alakítani. De az öreg Tisza akkor megakadályozta ezt a kilépést. Vajjon azért-e, mert remélte, hogy a párton belül könnyebb lesz az új irányzatot legyőzni, mint párton kívüli helyzetben, vagy pedig azért vonakodott-e megtenni a döntő lépést, mert érezte, hogy az ellenzéki pártok még kevésbé nélkülözhetik az erkölcsi tartalma, mint a kormánypártiak? erre a kérdésre nem tudunk határozott feleletet adni. Valószínű, hogyha az öreg Tisza azt remélte volna, hogy extra dominium sokkal könnyebben érheti el célját, mint intra dominium, ő is helyeselte volna a fia elhatározását.

S úgy látszik, hogy a Tisza Kálmán által akkor felhozott érvek annyira meggyőzték István grófit atyja felfogásának helyességéről, hogy most sem akarja ott hagyni a pártot, amikor valósággal már idegenné lett a szabadelvű pártban.

Valószínű, hogy a két Tisza azt reméli, hogy a választások után a szecesszióra kedvezőbb alkalom nyílik, mint ez a mostani alkalom. A jövő esélyeit nem feszegetjük, a politikai jóslat nem a mi kenyérünk. — Ám minden különös jóslati tehetség nélkül is biztosra vesszük, hogy a viszonyok alakulása a választások után csakugyan pártbomlást okozna a szabadelvű pártban, a kilépők vezére nem lenne, nem lehetne se Tisza Kálmán, se Tisza István. A két Tisza a múlt szerda óta politikai hullá. Halálukat

Büszkén is nézegette kifent kis bajuszát a zsebből előhuzott kis tükröcskében, azután pedig magához vette a dobót s annak rendje és módja szerint megvizsgálta. Megigazgatta a hol kellett, s a csavarokat kellően megszorítva, pár ütést tett rá a dobverővel. Kifogástalan hangot adott, nyugodtan ment hát a sorakozási helyre.

Mikor a szobából már mindenki kivonult, Galamb Antal a kürtös visszamaradt. Elővett zsebéből egy husvétii locsolásra készített — fecskendező gyűrűvel felszerelt — kicsiny kaucuk lapdácskát, s a vizes kupához menve, azt vízzel gyorsan tele szivatta. Mikor ezzel készen volt, a gyűrűt ujjára huzva s a lapdácskát tenyerébe fordítva sietett ő is a többiután sietett. Helye a században természetesen közvetlenül Ferkó mellett volt.

Alig sorakozott a század, jött a századparancsnok s alapos vizsgát tartott a légénység felett. Esetleges hibák helyrehozattak s azután nyugodtan vártak a zászlóalj parancsnokra. Ez is nemsokára megérkezett és fogadta a századok tisztelgését.

Ferkók százada harmadiknak állott, s a mint a századparancsnok jobbra fővetést vezényelt, hogy jelentését beadja, Ferkónak ép úgy, mint a többinek jobbra fordult a feje s mereven nézett a zászlóalj parancsnok felé. Ezt a pillanatot használta fel a tőle balra álló Galamb kürtös. Jobb kezével óvatosan megközelítette a dobót s

kevesen siratják. Az érdekszálak hálózata nem fut többé össze az ő kezükben. Nem hiszünk tehát a feltámadásukban.

Dr. Bakonyi Samu margittai jelöltsége.

Dr. Bakonyi Samu kiváló debreczeni kriminálístáról, a függetlenségi Kossuth-párt lelkes, rendíthetetlen bajnokáról, oly közlemények kerengtek a lapokban, melyek alkalmasak a közvélemény megtevesztésére. — Ugyanis a lapok szeretett és tisztelt kitünő elvtársunk nevét, a dr. Bakonyi nevét a margittai kerület képviselő jelöltségével kapesolták össze és befejezett tényként tálták az olvasók elé, hogy Bakonyi Samu a margittai kerület függetlenségi pártjának a jelölését elfogadta.

Ez azonban egyszerűen nem igaz. A való az, hogy a margittai választók küldöttsége kereste fel kitünő elvtársunkat és felajánlotta Bakonyinak a margittai képviselő jelöltséget, bizonyosan azon bizalom és szeretet alapján, hogy Bakonyi már a multkor küzdött a kerületben a függetlenségi zászlóért.

Ennyi igaz és nem több a jelölési hírből, mert Bakonyi az elfogadásra vonatkozólag egyáltalán nem nyilatkozott.

Megezáfolt jelölési hír.

— A hadháziak nyilatkozata. —

„Megezáfolt jelölési hír“ czim alatt közlött a nánási függ. és 48-as párt nyilatkozatát, a mely a „Magyarországban“ terjesztett, Weszprémy István urra vonatkozó

a lapda-fecskendőből ügyesen összefecskendezte a kifeszített dobort.

A száraz bőr mohón szivta magába a vizet úgy, hogy Szeles Ferkó a tisztelgés befejezte után mit sem vett már észre, mihez alaposan hozzájárulhatott Galamb kürtös is, a mennyiben a „pihenj“ vezényszó után menten beszélgetésbe bocsátkozott Ferkóval, hogy figyelmét másfelé terelje.

Nemsokára a zászlóalj utnak indult. A századok kettős rendekben sorrendben követték egymást s meglett parancsolva, hogy a dobosok felváltva doboljanak.

Kezdette az első század s folytatta a második század dobosa, utánna Ferkó következett.

Nagy begyesen bele is ütött biztos tudatában annak, hogy a legszebben ő dobol. De uram fia, mi történhetett? Ugy hangzik a dob mint valami repedt fazék.

A zászlóalj parancsnok méregtől elkékvülve-zöldülve futtatja segédtisztjét hátra a hely színére, de akkorra már a századparancsnok elhallgattatta Ferkót. Szerencse, hogy a negyedik század dobosa átértvén a helyzetet minden parancs bevárása nélkül folytatta a dobolást.

A század parancsnok dühösen ugrott Ferkó elé:

— Akasztófa virágja! mi van azzal a dobbal, talán szándékosan megeresztette rajta a csavarokat, vagy pedig meg sem huzta?

jelölési hirt, hogy a nánási kerületben jelölni fogják megezáfolt, e czáfolatra most W e s z p r é m y I s t v á n u r é s — S i m o n K á r o l y u r — nyilatkozatot küldött be hozzánk, mindkét nyilatkozatot közöljük, hisszük, hogy ez által, békés uton intéztetik el az ügy és nánási kerületbeli elvtársaink jóegyetértését a jövőben nem fogja semmi megzavarni. Béke legyen velünk és egyetértés, ez képezi a mi nagy-erőnk, mely idáig az erőszakoskodással, a lélekvasárlással, a hatalmi tulkapásokkal szemben is mindig diadalt aratott,

Weszprémy István nyilatkozata.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Becsés lapja minapi számában „Megezáfolt képviselőjelölés“ czim alatt megjelent s engem is érintő közleményre vonatkozólag alábbi nyilatkozatom szives közlését kérem.

Nyilatkozat.

A képviselőjelölésnél személyem kombinációba vétele miatt netán aggódom nánási elvtársak megnyugtatósaúl kijelentem, hogy képviselő jelöltséget elfogadni egyáltalában nincs szándékomban, s ilyenre eddig a gyanúsított hadházi függetlenségi párt által felkérve, vagy felhíva sem lettem.

Azon másokkal is megeshető tény, hogy jó akaróimnak eszébe jutottam s így nevem bizalmas körökben tán forgalomba jött, a hajdu nánási elvtársak főlényét — azt hiszem — nem veszélyeztetni, hirrlapi czáfolatra pedig a legkevésbé érdemes.

Egyébként azt tartom, hogy a közlemény érdemi részére a hadházi függetlenségi párt, mint ilyen, van hivatva felelni.

Én pusztán a figyelmeztetés módjára és erős hangjára kívánom nem a saját érdekében, hanem kizárólag pártunknak czikkirő Ur által is említett és feltett egy sége érdekében azt az őszinte észrevételt tenni, hogy a végső határig legyünk kiméltetek egymásiránt, mert fájóbb a seb, ha

— Százados ur jelentem alázatosan, nem.

— Mit nem? Nem huzta meg?

— De igen!

— Hát mit nem? adta teremtette haszontalan dobosa!

— Nem eresztettem meg a csavarokat.

— Ugyan mi az ördögöt csinált hát annak a dobnak?

— Semmit se jelentem alázatosan.

— És mégis baja van?

— Nem tudom százados ur, mi a baja, vagy ki csinálta? de a fogásról úgy érzem, mintha a bőr nyirkos volna.

— Na jó! Magával majd otthon számolok. Mig meg nem szárad a dobőr, nem dobol! Értette?

— Igenis százados ur!

— Kürtös!

— Parancs százados ur!

— Mikor a századra kerül a sor Ön fog fujni!

— Érttem százados ur!

A menet közben lefolyt ezen eszmecsere után, a százados visszalovagolt a század élére, Szeles Ferkó pedig szégyen érzettől lehangolt lett. Hogyne, hiszen soha sem történt még vele ilyesmi, s most a kudarc mellett még századosának haragját is magára vonta!

Gyanakodva nézett néha-néha vissza a háta megett menetelő Galamb Antal kürtösre, a ki neki ugyan kenyeres pajtása

barát úti szóval, mintha ellenség úti gyilkosok a.

H.-hadház, 1901. Május hó 20.

Weszprémy István.

Hadház igazolása.

A h.-nánási függ. és 48-as párt 1901 május 16-án tartott gyűlése határozatából és megbízásából Brassay Károly ur által a „Debreczen” 96-ik számában közétett nyilatkozat Hadházon széles körben kinos hatást, mondhatnám elkéseredést keltett. S ez nagyon természetes. Mert a nánási függ. és 48-as párt, illetőleg Brassay K. titelt barátom egy g a z d á t l a n hírlapi közlemény okából leczkéteti meg a „hadházi elvtársakat”, holott 1-ór az a hírlapi közlemény a legnagyobb valószínűség szerint nem is Hadházzal szemben, mert itt egyáltalán nem akad gazdája, 2-or nem is első forrásból, tehát teljesen beavatott egyéntől eredhetett, a mit kétségtelenné tesz az a ténybeli tévedése, hogy Samsont is a választókerületi gyűlésen képviselt községek közé számítja.

De érthetővé teszi a kellemetlen hatást különösen az a t ó n u s, mely az egész nyilatkozaton átvonul, a végső kikezdésben pedig sértő élességgel kicsucosodik, mely Nánás részéről Hadházzal szemben akkor sem volna indokolt, ha Hadház az általa jelöltül megnyerni óhajtott férfiu mellett bizonyos, a tisztesség határain belül mozgó agitációt fejtett volna ki. Hadház ez ideig mindenkor teljes hűséggel, odaadással és hangsúlyozom — tisztán a közösen vállalt elvekhez való erős ragaszkodás okából támogatta Nánás jelöltjeit.

S különösen az utóbbi három választáson Hadház példás hűsége, a minden oldalról rázúdított nyomás árja ellenében is szilárd, tántoríthatlan megállása segítette diadalra a veszélyben forgó zászlót.

Igaz, nem kér, nem vár érte jutalmat. Nem jutalomért, magokért a szent elvekért tette, a mit tett. De talán ezért is, még inkább a nemes elv harszánában állandóan,

volt, de a kit ő már többször, érzékenyen megtréfált: a repedt fazék hangot nem-e neki köszönheti?

Hanem hiába nézett Galamb Antal kurtörsre, akár lopva akár egyenesen, mert ennek arcza csakugyan nem árult el semmit. Olyan ártatlanul sőt szánakodó tekintettel nézett Ferkó szeméibe, hogy bármely gonosztevő is megirigyelhette volna tőle. A részvét csakugy csillámlott ki szeméiből. Félre is vezette ezzel alaposan Ferkót, aki most már hiába törte fejét, a rejtélyt nem tudta megoldani.

Nehogy jószívü emberek a Ferkónak azon büntetésén, melyet a repedt fazék hangu dobolásért kapott, tulságos aggodalomban legyenek, sietek kijelenteni, hogy a büntetés mindössze egy kis dorgatoriumból állott, melyben másnap reggel a kihallgatásnál részesült.

Azokban mindennek daczára őt nagyon bántotta a dolog és szörnyüségés bosszút esküdött, még pedig miután az igazi bűnöst kipuhatolni sehogysem tudta, — az egész század legénysége ellen. „Ha tréa kell, majd megtréfállak én benneteket — morgogta magában — aztán nem bánom jöjjön aminek jönnie kell!

A terv hamarosan kész volt nála. Vakmerőnek elég vakmerő, de azért még sem lehetetlen, hanem a végrehajással várt vagy két hétig, hogy az ő kudarcza feledésbe menve, bosszura senki se gondoljon.

A századnak összes legénysége — az

zavartalanul fennálló három évtizedes fegyverbarátság közös emlékeiért joggal számíthatott némi előzékenységre, legalább is arra, hogy ne oly ridegen utasítsák vissza a nánási elvbarátok most az egyszer — nem is hivatalosan, csak bizalmasan — kifejezett óhajtasát.

Ki kell még jelentenem, hogy ezzel a nyilatkozattal a kerületi pártgyűlés elvi határozatával szemben is állást foglalt a nánási függ. és 48-as párt s a jelölő bizottság talpa aiól is kirugta a szilárd alapot.

A nyilatkozat ugyan általában hüen reproducálja a pártgyűlés előtt és alatt történeteket. De két dologban téved.

Igaz, hogy a pártgyűlés előtt sem a Weszprémy István, sem más jelölésre ajánlott ur neve fel nem említettett, de nem abból az okból, mintha az lett volna a gyűlés előtt „nagyon is hangoztatva”, hogy mondjon le mind Nánás, mind Dorog, mind Hadház a maga jelöltjéről, hogy annak idején majd egy más, jeles egyénben állapodjék meg a jelölő bizottság. Nem. A megállapodás ez volt: Minthogy az ügy személyi oldalára nézve a vélemények nagyon divergálnak — no meg bizonyos gyöngédesség parancsoita indokból is — a pártgyűlés a jelölt személyére nézve tanácskozásba nem bocsátkozik, ha nem jelölő bizottságot küld ki s a párt tagjainak elvűségétől elvárja, hogy a jelölő bizottság által ajánlott egyén mellé egyakarattal fog a párt sorakozni s annak nevével segíti elő teljes lelkesedéssel elvűnk győzelmét.

Hogy ez lényegileg az igazi párthatározat, arra bizonyosságul hívom a mi minden tiszteletre érdemes elnökünket id. Csohány Ferencz urat.

Ez a határozat nem zárta el a jelölő bizottság hadházi sem bármelyik tagja előtt az utat arra nézve, hogy a községük választó polgárai által jelöltül óhajtott egyén részére a bizottság tagjainak hajlandóságát kellő indokkal megnyerni törekedjenek, de mindnyájunk előtt elzárta arra nézve, hogy a párt egyes körei által határozatot provo-

örmaster kivételével — egyetlen egy nagy szobában volt elhelyezve, mely egy kisebb előszobából nyilott.

Éjszaka van, éjfél ut az óra.

A legénység édesdeden alszik; kifárasztotta őket a sok exercizrozás. Még a napost is elnyomta a buzgóság; az asztalra könyökölve horkol, előtte pisilakol a lehuzott lámpa.

Ferkó csendesen felkel ágyából, lábujhegyen elmegy a lámpához s teljesen eloltja. Azután, ugy a mint van felöltözetlenül, óvatosan kimegy az előszobába, csendesen beteszi az ajtót maga után s vaksetétségben hagyja a legénységet.

Az előszobában ördögi mosolylyal veszi magához a szegen függő dobot s hangosan dobog a szive, mikor a dobverőket kézbe véve, villágyorsasággal elveri egyszer a riadót, azután hamar helyére akasztja megint a dobot s besurranva a már lármás szobába, az ajtó közelében elhelyezett ágyába nesztelenül lelepszik.

Éktelen káromkodások között ugrálnak fel a bakák. Szidják a riadót, szidják a vak setétséget. Összeütődnek az emberek és... és magyar virtus szerint káromkodnak. Az ijedve felébredt napos kapdos ide, kapdos oda, mg nagysokára észretérve, lázasan keres gyufát, hogy a lámpát meggyujthassa. Közben hallik már a különféle urának, a szakaszvezetőnek, parancsszava:

— Gyorsan, gyorsan, öltözködni, felszerelni, s levonulni az udvarra!

kajunk egyik vagy másik jelöltül emlegett egyén proscribálójára.

Hát ha mégis a ; roscribált egyént ajánlaná a jelölő bizottság, hogy egyeztetné össze a nánási függ. 48-as párt a közös határozat iránt tartozó hűséget, a saját külön határozatához ragaszkodással?

Ez zavarhatná aztán meg igazán a békességet, nem a hadháziak semmivel sem igazolt e r ő s z a k o s k o d á s a.

Másik tévedés a nyilatkozatban az, hogy Nánás — utólagosan — 9 taggal lett képviselve a jelölő bizottságban, De hát az előttünk nem fontos. Mi azt tartjuk, hogy testvérek között nem a tulerő a döntés tényezője, hanem a méltányosság, az érvekkel támogatott capacitálás, minde nek felett pedig a közügy érdeke. S nagy bajnak tartanók, ha az a jelölő bizottság csak szavazással tudna és akarna dönteni.

Tekintetes Szerkesztő Ur szives engedelmevel ennyit szükségesnek láttam a nánási nyilatkozatra nyilvánosan elmondani, hogy az ok nélkül bántott Hadházat igazoljam. De szükségesnek tartom röviden itt jelezni a hadházi függ. és 48-as pártnak még a nánás. gyűlés előtt kimondott s eljárásának, magatartásának alapjául elfogadott elvi határozatát. Ez így hangzik: „Vagy olyan országosan ismert, neves férfit jelöljön a párt, a kinek az ország törvényhozásában helyet biztosítani minden elveiben vele egyező választókerület kötelességének tartaná, vagy olyan kerületi jelöltet, a kit képességei, képzettsége s politikai és egyéni jelleme az orsz. gyűlési képviselő ház fontos missiójának betöltésére feltétlenül kvalifikálnak.”

Ezen az elvi alapon ajánlotta Hadház b i z a l m a s a n a maga szülöttét, a kibben nemcsak a függ. 48-as párt elveihez való feltétlen, kipróbált hűség, hanem az intellectionalis és erkölcsi képesség is feltalálható az orsz. gyűlési képviselő hivatáshoz. De mindenkor hozzátette, hogy ha Nánás a maga fiai közül hasonló jelöltet ajánl, vagy országos nevű jelölttel áll elő: semmi szavunk tovább.

Vagy öt perczig tarthatott ez a zürzavar, melyből azonban gyorsan bontakozott ki a rend, mert senki sem törte a fejét azon, vajjon ki és miért rendelte el a riadót? El van rendelve, foganatosítani kell, punktum! Az meg épen fura lett volna azon töprengeni, vajjon igazi riadó-e ez és melyik dobos verte el? Idő sincs hozzá, de meg nem is természete a bakának ilyesmikről gondolkodni.

Különben is nem álmodta senki, hogy az előszobában verte el valaki a riadót, miről Ferkó a megfelelő dobhangnak létrehozásával gondoskodott; ugy hangzott az az álmukból felvert bakáknak, mintha az udvarból jött volna.

Mikor a napos meggyőződött arról, hogy minden ember fen van s öltözködik, rohant ki a városba a tiszt urakat értesíteni. Csodálkozva vette észre a kapunál, hogy az ór nyugodtan sétál s az őrszobában minden csendes.

— Hát az őrparancsnok hol van, maga meg miért nem nyitattja ki a kaput?

— Hol van? Hát alszik bent az őrszobában tizedes ur!

— Alszik? No ez szép dolog, mikor riadó van!

— Riadó? Nincsen bizony riadó.

— Nincsen-e hát? Hiszen most hallattuk, dobolták!

— Én nem hallottam semmit, pedig ha az udvaron dobolták, nekem is hallani kellett volna. Különben nem is lehetséges.

Az igazság és a közvélemény tisztán látása szempontjából meg kell még említenem, hogy Veszprémi István nem kereste a jelöltséget, ő nem „önjelölt”, hanem hadházi elvtársai jelöltje volt. De mint okos és szerény ember senki előtt sem nyilatkozott a jelöltség elfogadását illetően, mivel a választókerület azt fel sem ajánlta neki; mint hü pártember meg el sem fogadta volna, ha jelöltetése a párt belső harcához vezet.

Ez az igazság kedves nánási elvtársak. S egészen felesleges volt azt a nagy ágyút felénk sütni el, mert Hadház politikai meggyőződéséért, folytatott küzdelmeiben józan megfontolást, a zászlóhoz való igaz hűséget még Nánástól sem tanul, a mit most befog bizonyítani.

Addig béke legyen közöttünk!

Simon Károly.

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, május 23.

Debreczen szab. kir. város törv. hatósági bizottsága májusi közgyűlését Dégenfeld József gróf főispán elnöklésével megtartotta meg. A közgyűlés iránt az érdeklődés nagy volt, amit megmagyaráz azon körülmény, hogy a tárgysorozatban ott szerepelt a zárszámadás is, melyről a felügyelő bizottság oly őszintén megmondotta véleményét s amelylyel lapunk egyik előző számában foglalkoztunk.

A polgármesteri jelentés.

Kevéssel 9 óra után nyitotta meg a főispán a közgyűlést s nyomban felolvasták a polgármesteri jelentést.

Fejér Ferencz dr. az első felszólaló. Azt mondja, hogy a jelentésben nem toll-

hiba az az apr. 13. dátum, mert ő úgy találja, hogy a polgármesteri jelentés lemasolása az apr. 13. jelentésnek. A polgármesteri jelentésben nincs szó az önkéntes iskoláról, nincs szó arról, miért nem akarják a vasuti indóházra a kupolát felépíteni. Több ilyen a várost érdeklő ügyről pl. a péküzletek, műhelyek tisztaságáról soha semmiféle nyom sincs. Kéri intézkedjék a közgyűlés, hogy jövőben ne csak száraz statisztikai adatok foglaltassanak a jelentésben.

Simonffy polgármester szerint a jelentésben annak kell lenni, mert másra felhatalmazást nem kapott.

Aczél Géza a vasuti kupolára megjegyzi, hogy kupola ott tervezve nem volt. Módosítások történtek ugyan, de azok lényegtelenek. (Pedig rosszul emlékezik a főmérnök ur, mert az eredeti tervbe ott van a kupola s így tehát nem védtek meg eléggé a város érdekeit.)

Fejér Ferencz a főmérnök választat tudomásul veszi, de felhívja a polgármester figyelmét az 1886. évi t.-cz., mely határozottan mondja, hogy a polgármester tüzetes jelentést tartozik tenni intézkedéséről s a törv. hatóság állapotáról.

A jelentést tudomásul veszik.

Az ügghátrányok.

Az ügghátrányjegyzéket olvassa fel Komlóssy főjegyző. Egyik ilyen pont a Hortobágy értékesítése, melynél **Bakonyi** szólal fel s esodálatosnak tartja, hogy ilyen fontos közgyűlési határozatot az ügghátrányjegyzékben talál. 2 év óta huzzák-halaszszák s a közgyűlés által kiküldött albizottságot még össze sem hívták.

Simonffy polgármester teljesen igazat ad Bakonyinak s biztosítja a közgyűlést, hogy a jelzett határidőre, szeptemberre, jelentést tesz a közgyűlésnek. A többi ügghátrányra vonatkozó előterjesztést is elfogadja a közgyűlés.

oldalba lökte bizonyára azon czélzattal, hogy mellette valjon.

— Igaz, úgy van! erősítette a szomszéd!

— Majd reggel elintézzük ezt a dolgot, szólt a fülkájából előbujt szakaszvezető. Most csend legyen, kiki fekdjék le! Csak annyit mondok, meg ne tudják a többi századok, mert kinevetnek érte bennünket; mindenki fogja be hát a bagorágóját!

A legénység, ha megint vissza bujhat pokróczka alá, hamar feledi a bosszúságot s már a másik perczen nevet a tréfán.

Most is úgy történt.

De ezt a felsülést titokban is kellett tartani, nehogy a többi századok megtudják, mert akkor bizonyos, hogy gunynevet kapnak. Nem a 11. század lesz többé, hanem „Riadós század” vagy ehez hasonló.

Hanem ezért csendben megbüntették Ferkót, ha bizonyosak volnának benne, hogy ő ültette fel őket. Megpokróczoznak. De Ferkó másnap reggel is következetesen ártatlannak vállalja magát, és elvégre a gyanu dacára sem lehetetlen, hogy valamelyik másik századbeli dobos, avagy éppen egy dilettáns baka, a ki csak privát paszsióból ért a doboláshoz, ültette fel őket. Igazságtalanul pedig csak nem büntethetnek!?

Csak egynek az eszén nem járt túl Ferkó, Galamb Antal kürtösén. Ez szentül meg volt győződve, hogy Ferkó most, a múltkori kölesönt adta vissza. Nem is haragudott érte s a többi bakát sem világosította fel, e helyett kezet fogott Ferkóval s nevetve mondta: — kvittek vagyunk!

Köveztvám.

A tanács bemutatja az e czélra kiküldött bizottság által kidolgozott a városi köveztvámra vonatkozó s módosított engedély okiratot. A tanács az új vámtételekre vonatkozó javaslatot elfogadásra ajánlja.

A javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapján elfogadják.

A részletes tárgyalásnál Tordai az A., pontnál nem látja a szánt, Bakonyi stílusos módosítást ajánl. Elfogadják. Nem elég világosnak tartja a „Megegyezés” (a.) pontját.

Az első szakaszt változatlanul elfogadják.

A. B.) szakasz I. csoport első pontjában Balogh Mihály módosítását fogadják el. Balogh Mihály a zsindelet a. II. o. tarifából az I. o. tarifába kéri sorozni.

Nem fogadják el.

Némi változtatással elfogadják az I. csoportot. A többi csoportnál is voltak felszólalások. Egyes anyagokat, élelmiczkéket hol a drágább, hol az olcsóbb csoportba akarták áthelyezni, némi részben sikerült is, de lényegében, részletében is elfogadták a köveztvám javaslatot.

A köveztvám-tarifát jóváhagyás végett felterjesztik a ker. miniszterhez.

A párisi magyar kiállítás.

A földmivelésügyi miniszter a párisi kiállítás mezőgazdasági magyar csoportjából Budapesten időszaki kiállítást rendezett s erre felhívja a közönség figyelmét. A kiállítást díjtalanul nézhetik meg s a miniszter ez alkalomra mérsékelt áru vasuti jegyeket engedélyezett. A leiratot tudomásul veszik.

A csendőrfegyver.

A marosvásárhelyi véres és törvénytelen választás, hol a csendőrfegyverek több ember életét oltották ki, arra indította Hevesvármegye közönségét, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz, — hogy a csendőrség büntető ügyeit vegyék ki a katonai bíróság hatásköréből s utalják a polgári bírósághoz. A tanács röviden végzett — ajánlja, vegye le a közgyűlés a napirendről, még pedig abból az indokból, mert szerinte a katonai büntető törvény reformja készülöben van.

Bakonyi Samu dr. nem járul a tanácsi javaslatához s annak indokait sem fogadhatja el, mert ha ebből az indokból nem tárgyaljuk Hevesvármegye átiratát, akkor várhatunk évtizedekig.

A tanács előterjesztését nem fogadja el.

Hosszabb vita fejlődött ki, a melyben résztvettek a főispán, a polgármester, természetesen a tanácsi javaslat mellett, majd ismét Bakonyi beszélt, meggyőző érvekkel fejtegetve a csendőrség büntető ügyének a polgári bírósághoz való utalásának szükségességét.

Elnök szavazás alá bocsátja a kérdést. A tanács előterjesztése mellett szavaztak 48-an, ellene, vagyis Bakonyi indítványa mellett 30-an. A tanács javaslatát fogadták el tehát — dicsőségére a m. t. tanácsnak.

A város katonai alapítványi helyei.

A soproni honvédfőreáliskolában a jövő tanévre megürült egy városi alapítványi hely ugyancsak a soproni honvédfőreáliskolában megürült három Andaházy Szilágyi Mihály féle alapítványi hely. Ezeknek a betöltésére hívja fel a honvédelmi miniszter a város hatóságát.

A négy helyre csak három pályázó jelentkezett és pedig a városéra Hanke Tibor, az Andaházy Szilágyi féle alapítványi helyekre Bészler János és Horváth József a kiket a tanács a helyek betöltésére ajánl. A közgyűlés a tanács előterjesztését elfogadja.

— Miért nem lehetséges?

— Mert az őrségen ma kürtös hangsz van s az is fekszik az őrszobában. Bizonyosan megrézfálták a tizedes urékat. A tiszt urak mind otthon vagy kint vannak a városban; senki ide mostanában be nem jött. Talán csak álmodták azt a riadót tizedes ur?

— Hohó, gondolta hirtelen a tizedes, itt hazudni kell, mert különben szégyenbe kerül a század.

— Csakugyan lehet barátom, hogy álmodtam az egészet. Nem is voltam biztos a dologban és szerencse, hogy fel sem keltem a legénységet. Ne is tudjon maga se róla semmit: értette?

— Igenis értettem tizedes ur!

A tizedes — mint napos — pedig szaladt vissza a századhoz. Épen idejében érkezett, hogy nagyobb baj ne legyen, mert a leggyorsabban felkészült emberek már törtétek kifelé.

— Vissza, vissza! kiálltotta, nincsen riadó.

— De én hallottam, én is hallottam, meg én is, én is, erősítették az emberek.

Ez mindegy! Valaki bizonyosan megrézfált bennünket. El ne áruljuk magunkat, a legnagyobb csendben lefeküdni! Hol is az a dobos?

— Itt vagyok tizedes ur!

— Maga verte a riadót?

— É-e-n? Már hogy vertem volna, hiszen a szomszédom is tudja mikor keltem fel. Igaz-e pajtás? a többiekkel együtt keltem fel, mikor a lámpa már égett — szólt folytatva Ferkó és szomszédját gyengén

A gyámpénztár mérlege.

A gyámpénztár múlt évi mérlegét a közgyűlésnek bemutatják. A közgyűlés elfogadja.

A gazdasági épületek javítása.

A tanács kéri a közgyűlést, hogy a költségvetés XVI. czm. 3. tétele alatt a füzes-abonyi vasut építési költségeinek törlesztésére felvett 36000 koronát fordíthassa a város gazdasági épületeinek kijavítására. A közgyűlés a tanácsnak megadja erre az engedélyt.

A nagyerdői villák.

A tanács kéri a közgyűlést, szavazzon meg 6200 koronát a közgyűlés a nagyerdői fürdő s az épületek javítására s ezt az összeget a fent jelzett 3600 koronából fedeznék.

Burger Péter dr. nem érti, hogy van az, mikor ezelőtt közgyűlés engedélye nélkül javították az épületeket s költötték el a pénzt, most pedig idejönnek. Különben ő elfogadja ezt a tételt, de ugyanekkor kéri a közgyűlést, utasítsa a tanácsot az erdő jövedelmezőbbé tételére. A tanácsi javaslatot elfogadják.

A város zárszámadása.

A közgyűlés legfontosabb pontjának tárgyalása a zárszámadás tárgyalása következik.

Pár perc hiányzott a 12. órától, mikor a tárgyalást megkezdették; pedig a nagy fontosságú tárgyakat nem helyes a tárgysorozatnak a legvégére „szurokkoltatni”, ez legfeljebb csak azt a gyanút erősíti meg, hogy a tanács taktikából cselekszi ezt, tudva, hogy az ellenzék nagyobb része a déli órákban hazatér s így a berendelt és betelefonozott párthivek mindent elfogadnak és mindig teljes a tekintetes tanács hadidicsősége.

A tanács természetesen a zárszámadást elfogadásra ajánlja s kéri a maga részére a felmentvényt megadni — természetesen elfogadja a felügyelőbizottság által javasolt erélyes intézkedéseket, de hát jól tudjuk — ez csak papirosra irt malaszt.

Marton Imre az első felszólaló kijelenti, hogy a tanács a múlt évben nem felelt meg kötelességének, hivatkozik a felügy. biz. jelentésére, melyből kitűnik, hogy a tanács soha hatáskörét úgy át nem lépte, mint a múlt évben, soha annyi túlköltsékezést nem tett indokolatlanul mint a múlt évben. A tanácsot a közgyűlés — mint a felügy. biz. jelentéséből kitetszik — több dologgal biztat meg s nem teljesítette a határozatokat s az is különös, hogy nem találjuk nyomát az ügyhátrányjegyzékben.

A zárszámadásnak az a bűne van, mint elődeinek. Nem az a birtok ér többet, amelyikért pontosan fizetik az árendát, hanem amelyikért adós maradnak. Ha két évig maradnak adósok, a birtok kétszer annyit ér s ezt a zárszámadásból kivett példákkal igazolja. Ez az egyik hiba — amiért a zárszámadás megbízhatatlan. Másik öröklött hibája, hogy az alapítványi pénztár csak Csáki szalmája.

A zárszámadásból mutatja ki, hogy az alapítványi pénztárból elköltötték a pénzt megmondják ugyan mire s csodálatos a mérlegben ennek nincs nyoma, hanem igen az elköltött pénzen vásárolt dolgot a vagyonszáporulatba felveszik. Beigazolja ezután, hogy milyen felületesen készült az egész zárszámadás s hogy milyen könnyelmű módon bánt eddig a tanács a város vagyonszáporulatával s ezáltal a várost a legváltóságosabb pénzügyi helyzetbe sodorta s a lakosságot megterhelte pótdóval. Kimutatja, hogy

olyan összegek is szerepelnek a zárszámadásnál, mint vagyonszáporulat, mely összegek nem léteznek. A zárszámadásból mutatja ezt ki. A zárszámadást még általánosságban sem fogadja el.

A közgyűlés lapunk zártakor, egy óra kor még tart.

NAPI HIREK.**Emlékezés II. Rákóczy Ferenczre.**

198 esztendeje annak, hogy II. Rákóczi Ferencz fegyvert fogott, hogy az eltiport alkotmányt kivívja, biztosítsa. 198 esztendeje annak, hogy a szabadsághősök eszményképe, aki valóságos mythosi alakká nőtt a nemzet tradícióiban, megkezdte dicsőséges hadjáratát. 1703-ban történt. A nemzet már közel állott a végkimerüléshez, az elkéseredés mind nagyobb arányokat öltött. A parasztok itt is, ott is kezdtek fellázadni. Rákóczy Ferencz kiszabadult már a német-njhélyi börtönből s XIV. Lajossal megkötötte volt a szövetséget. Minden el volt készítve előre a felkelésre, a zászlók is készen állottak, széles, dus aranyhimzéssel: pro libertate. Csak a napot várták, egy alkalmas napot, amikor kibonthatják azokat.

Május 22-én országos vásár volt Beregszászon. A nép ezrével ment a vásárra, mert tudta, hogy most kell kiderüljön a szabadság első napja. A nap keményen sütött le az égboltról a vásártéren nyüzsgő sokaságra. Erős zsongás volt mindenütt, az elkéseredésnek a szava. Egyszerre porfelhő kél az uton. Daliás leventék válnak ki belőle, megérkezett kis csapatjával Rákóczi Ferencz. Mintha villanyszikra futotta volna át a tömeget. És Rákóczi a tér közepére lovagol, beszél a néphez, fegyverre szöli azt, az elnyomott szabadság kivívására.

A hatalmas vásártér egy pillanat alatt csatatérre változik át. Kibontják a zászlókat, a nap ragyogtatja a feliratukat, a szürök aljából előkerülnek a kiélesített kaszák, szétosztják a fegyvereket, felhangzik a harci kiáltás s szervezkedni kezd a tömeg. Másnap már felzendült az egész vidék. A kis népség egy hatalmas hadsereggé vált, a mely megalkotta a kuruczok vitéz hadát, mely megteremtette a kuruczvilág tündöklő korszakát. Innen vitték zászlóikat diadalról diadalra, egygyé lett a magyar alattuk, egy szenteszmében egyesült: kivívni az ország függetlenségét.

Márkus Emília Debreczenben.

Legközelebb a nemzeti színház nagy művésznőjéhez, Márkus Emíliához lesz szerencséje a debreczeni színházlátogató közönségnek. Ugyanis a debreczeni egyetem alapjára rendezett hangversenyek lezajlása után Komjáthy szinigazgató három előadást tart a debreczeni színházban és három estén vendégzerepelteti Márkus Emíliát. A Márkus Emília színházi estélyeire már is előlehet jegyezni. László Albert könyvkereskedőnél.

Bilinszky lovag Debreczenben.

Bilinszky Leo lovag, volt osztrák pénzügyminiszter és az osztrák magyar bank kormányzója vidéki körútra indult az O. M. B. fiókintézetének megvizsgálására. Bilinszky f. hó 22-én Szegedre érkezett, onnét Temesvárra, majd Aradra utazik és következőleg a debreczeni fiókintézetet is megfogja tekinteni.

Debreczeni rövid hírek.

A kereskedő ifjak önképző egyesületének dalköre június hó 1-én az Arany Bika

disztermében táncszal összekötött zártkörű hangversenyt rendez. A műsor változatos. — A Bikában jelmez estély volt az este. Gyermekek bál volt ez. Az apróságok vonultak fel a diszterembe különféle jelmezekben. Sok nézője akadt a gyermekek látványos felvonulásának. — A földmívelésügyi miniszter diszoklevéllel akar kitüntetni két debreczeni gazdasági munkást, akik egyfolytában huzamosan, hiven szolgálták a gazdájukat a főispán felszólította a gazdasági egyesületeket, hogy ajánlják a kitüntetésre legérdemesebbeket. — Török erdmester jelentette a tanácsnak, a nagyerdőn suhancok pusztítják a madárfészkeket. Sürgős intézkedést kér. — Faragó András debreczeni lakos, akit a derecskei vonat elgázolt, nehéz sérüléseibe belehalt. Ma eltemették.

Névváltoztatás.

Franciscs Vincze nyug. kir. főgymn. tanár, a Franciscs és Jóna cég alapító tulajdonosa, a maga és kiskorú gyermekei vezeték nevét a — felesége családi nevére — Jósára változtatta.

A szükséglet anyagokban

melyek a testnek állapotát fentartják egészségben úgy mint betegségben a táplálkozás által eszközöltetik mely nagyjában már három anyagcsoportra osztható: fehérnye, zsíradék és szénhidrátokra (vagyis keményítő és cukortartalmu anyagokra). A legfontosabb az élet fentartására a táplálék fehérnyéje, melyet semmiféle tápanyag nem képes teljesen pótolni. Ujabb időben a vegyipar a fehérnye készítmények egész sorozatát állította elő, melyek arra szolgálnak, hogy a tápanyagokat lehetőleg tömöttek alakban, gyenge gyermeknek is hozzáférhető módon juttassa a szervezetbe, a legkiválóbb és legismertebb ezen készítmények között, a könnyen oldódó és szagnélküli Samatose. Kizárólag a husnak azon sóit és fehérnyéjét tartalmazza, — melyek a test felepitéséhez szükségesek, még pedig könnyen felszívódó alakban, azonnal részt vesz a táplálásnál és már rövid használat után izom és sulyszaporulatot eredményez. Mivel pedig a Samatose még nagy mértékben étvágy gerjesztő is, gyengélkedő és lesóványodott egyéneknek, bármily korban, különösen lábbadozóknak ajánlható erősítő szerül.

TÁVIRATOK.**Az olasz király gyilkosa öngyilkos.**

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, május 23.

Római távirat jelenti, hogy Umberto király gyilkosa Bresci anarchista a Sanstefanói fegyházban öngyilkosságot követte el. A gaz gyilkos a nadrágtartó madzagjával felakasztotta magát.

A szociáldemokraták és a választások.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, május 23.

A nemzetközi szociáldemokraták pünkösdi kongresszusa, melyhez már eddig is több mint száz község jelentette be részvételét. Különösen az általános képviselő választások alkalmával tanusítandó magatartás kérdésével foglalkozni. A legjelentősebb indítvány

az, hogy a szociáldemokraták a választásokat megelőzőleg országszerte megyei értekezleteket tartsanak.

A ruthének választási akciója.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, május 23.

Bereg megyében a ruthének, különösen pedig a ruthén papok erős mozgalmat indítottak, hogy az új választásoknál legalább egy-két ruthén nemzetiségi képviselőt küldjenek a parlamentbe. Fáradozásuk azonban hiábavaló lesz, mert valószínűleg a mostani képviselőket ismét megválasztják. Különösen a felvidéki választókerületben kétségtelenül biztos Barta Ödön Kossuth-párti képviselő újbóli megválasztása. Barta rendkívül sokat tett a kerület érdekében s oly nagy népszerűségnek örvend, hogy ellenjeltje is aligha fog akadni.

A debreczeni lelenczház.

— Felelet Lovász János cikkére. —

A Debreczen f. hó 22-iki számában egy cikk jelent meg jönevű debreczeni író ember tollából, mely a lelenczház mostani felállítását ellen irányul. Cikkíró, elismerve általában a lelenczház hivatásának nagy fontosságát, oly következmények okozóának tekintti azt, melyeknél fogva ellen állást foglal.

E körülmények közül kettő az, a mi különösebben szembeötlő. Az egyik, hogy a cselédek erkölestelen életét elősegíti; a másik, hogy a szoptatós dajkák számát csökkenti. Ezekre óhajtók nehány megjegyzést tenni.

A mi a cselédek erkölestelen életét illeti, az minden nagyobb városban megvan. A hol sok a katonaság és más rendbeli nőtlen fiatalság, ott a nyílt és titkos prostitúció a világ fennállása óta mindig virágzik. Ha igaz volna, hogy a gyermekek gondtalan elhelyezése ezt előmozdítja, ugye egyet kellene értenünk a cikkíró következtetéseivel. De kérdés, hogy így van-e csakugyan? Szolgálatban levő cselédek kétféle módon szoktak bűnbe esni. És pedig vagy pénzszerezés céljából prostituálják magukat, vagy pedig csábításnak esnek áldozatul. Az előbbieknek, mint minden orvos tudja, nagyon ritkán vannak gyermekeik, azon egyszerű okból, mert életmódjuk következtében előbb-utóbb olyan betegségeket kapnak, melyek vagy lehetetlenné teszik a terhességet, vagy elvetélésre vezetnek. Ezek tehát a lelenczház lakóit nem igen fogják szaporítani. Az utóbbiak, az elesébitottak, a kik a maguk tudatlan tapasztalatlanságában, vagy verők által hajtván vétkeznek, már gyakrabban esnek teherbe éppen azért, mert tisztességesebbek az előbbiek-nél. Ezekből kerülnek ki kisebb számban a magzatelhajtós és gyermekgyilkosok, sokkal nagyobb számban pedig azok a szerencsétlenek, kik a bennök feltamadt öserejű anyai ösztön befolyása alatt szájuktól a falat kenyeret is megvonják, rongyokban járnak, fáznak, dolgoznak és éheznek, hogy bár törvénytelen de Isten adománya gyánant tekintett gyermeköket táplálhassák. Szolgálatba állva, dajkaságba adják gyermeköket s azt a néhány forintnyi keserve-

sen megszolgált cselédért ugyszólván az utolsó krajczárig oda fizetik, hogy gyermekeik ne szűkölködjének. De a pénz nem elég, a mit keresnek; a gyermektartók zsarolják őket; nélkülöznek, a mig bírnak s végre is oda dobják magukat pénzért, ismét pénzért, hogy a gyermeknek tejre jusson s végeredményben szaporítják a titkos prostituáltak számát. Mikor aztán ide jutnak, no akkor gondoskodik felőlök Venus istenasszony, hogy ne szüljenek többet.

A lelenczház az ilyeneket, hanem is bukástól, de a sárban fetrengéstől még is megóvjá, mert gyermeköknek biztos otthont nyújt s megadja a lehetőséget arra, hogy keresztényököt megtarthassák és ne kényszerüljenek a legaljasabb életet folytatni. Ezeket megmenteni az emberi társadalom számára, megadni nekik a módot arra, hogy újra a tisztességes nők sorában foglalhasanak helyet, emberbaráti kötelesség. Ezekre mondta Jézus, hogy „az vessen követ rájok, aki tisztának érzi magát.”

És ilyenek nem csekély számmal vannak, magam tudok többeket, kik kedvező viszonyok közt (il en az is, ha a gyermek az anyacsínálónól elpusztul) összeszedték magukat, jó utra tértek, férjhez mentek s derék jó asszonyokká váltak. De mikor vannak ilyen kedvező viszonyok? Akkor ha a gyermek apja is érzi kötelességét s támogatja anyagilag is a bűnbeesett nőt, azt a gyengét, a kit elesébitott ő, az erős. De hanyadik apa ilyen? A legtöbb rá sem néz áldozatára; ha az hozzá folyomodik, elkergeti sőt sértegeti is azon felül. Hát a férfiak lelkettségéért az a szegény gyermek bűnhődjön, vagy az a gyámoltalan nő, aki vegre is szívére hallgatott, mikor megesett? Ha egy-két ilyen fél g bukott nő és gyermek megmenthető, már az is indokolja a lelenczház felállítását.

Hogy a lelenczház könnyelműbökké teszi a cselédeleányokat szerelmi viszonyaik kötésénél, a felett nem akarok vitakozni. Még azt is megengedem, hogy egyes esetekben lehetséges ez. De hogy általánosságban ennek ilyen eredménye lenne, azt nem ismerhetem el már csak azért sem, mert mint fentebb kimutattam, a törvénytelen szülők bűnbeesésök alkalmával mindenre gondolnak inkább, mint a lelenczházra; a valóságos feselett életűek pedig éppen ezen életmódjukból kifolyólag nem szöktak szülni.

A mi cikkíró azon ellenvetését illeti, hogy dajkák ezután még kevésbé lesznek kaphatók, mint eddig, azt valósággal nem értem. Hiszen a lelenczház, a hol a bukott nők szülőteiket elhelyezhetik, éppen a dajkák számát fogja szaporítani. Ha tudja az anya, hogy gyermekének jól gondját viselik, fizetni sem kell érte, sokkal bátrabban vállalhat dajkaságot, mint más körülmények közt. Éppen a dajka dédelgetett állapota a cselédnél fogja az arra alkalmasokat szereplésre csábítani. És mindenki jobban jár, ha a csábításnak vagy pillanatnyi felhevülésnek engedett nőt tarthatja dajkául gyermeke mellett, mert az ilyen még nem tekinthető romlottnak. — Ha e tekintetben aggodalomra van ok, inkább attól lehetne félni, hogy igen is a szoptatós dajkák nagyon elszaporodnak s lesznek, kik e hivatalt üzletszerűleg fogják folytatni éppen a lelenczház segítségével? De ha oly nagy a dajka hiány és oly költséges, meg alkalmatlan azok tartása, mint a hogy cikkíró olyan élénken lefesti, akkor éppen itt volna feltehető a gyógyszer a dajkamizériák ellen. Sőt attól lehet félni, hogy éppen a jobb módú uri asszonyok fogják fokozottabb mérvben kihasználni az alkalmat s szoptatós dajkát tartanak majd ott is, ahol nincs

rá voltaképpen szükség. Nagyon kevés eset az, midőn az anya igazán nem alkalmas a gyermeke táplálására, a nagy többség tudna szoptatni és szoptatna is, ha ez a közönséges szokás már nem kezdene kimenni a divatból. A mi hiány volt eddig dajkában azon a lelenczház csak segíteni fog.

Én a magam részéről nem igen örvendek ezen, mert azt szeretném, ha minden magyar anya maga táplálná gyermekét. Ez a természetes, ez az egészséges ügy anyára, mint gyermekre nézve. Mély részvéttel vagyok azon anyá iránt, ki erre beteges állapota miatt nem képes, mert az élet legnagyobb gyönyörűségétől van megfosztva ez által. Ehez a csapáshoz képest semmis az a kellemetlenség, a mi a dajkátartással jár. No de a lelenczház még ezen kellemetlenségeket is csökkenti, mert nagyobb lesz a dajka fordalom.

Dr. T. K.

A vigéctörvény.

— Végrehajtási rendelet. —

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter kiadta a megrendelés gyűjtéséről szóló új törvény végrehajtó rendeletét, a mely szerint a törvény ez év július elsején lép életbe.

A rendelet szerint a kereskedő vagy iparos lakóhelyén kívül levő más oly község területén, melyen huzamos ideig tartózkodik, a törvény korlátozása alá esik. Ugyanaz áll megbizottjáról, ügynökről, ha a kereskedő vagy iparos lakóhelyén kívül levő helyen állandóan letelepedett helyi ügynökről van is szó, ugyszintén a vásárlatókat nézve a vásár helyéről, valamint azokról a helyekről, a hol vándor- és mintaraktár van.

A megrendelés gyűjtése a kereskedő vagy iparos lakóhelyén kívül csak oly iparosoknál vagy kereskedőknél lévén megengedve, kik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak: ez áru alatt nemcsak az értendő, a mely eredeti vagy földolgozott állapotban az üzlet tulajdonképeni tárgya, hanem az is, a mely az illető üzletben csak mint segédeszköz, irodai, bolti vagy raktári berendezés szerepel (kereskedelmi könyv, szelvény, pénztár, írógép, mérleg stb.)

Megrendelés gyűjtése végett felkereshető az a földbirtokos is, a ki gazdasága körében ipari vagy gyári vállalatot folytat, (malom, szeszgyár, keményítőgyár, sajt-vaj készítő telep stb.) a mennyiben a megrendelés az illető ipari vagy gyári vállalat körében eladható vagy felhasználható árura vonatkozik.

Kivételt enged a miniszter a házi iparcikkékre, de csak azzal a feltétellel, ha a megrendelést gyűjő a cikk háziipari jellegét helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja; a műszerekre és tudományos eszközökre, a varrógépekre, a nagyobb gazdasági gépekre és a villamos erő átviteli és általános világító és telefon berendezésekre.

A törvény 2 §-ában kivétel tétetvén az irodalmi és művészeti termékekre, ezek megrendelése csak annyiban van korlátozva, a mennyiben az 1847. évi XVIII. t.-c. 45. §-a értelmében az ugynevezett házaló vagy zugkönyváruló az illető hatóság rendőri felügyelete alatt állanak, a mely e felügyeleti hatáskörben megfelelő korlátozást is tehet. Ezt nem tekintve tehát az irodalmi és művészeti termékek megrendelésének gyűjtése teljesen szabad, s minthogy e törvényes kivétel a közműveltség terjesztése érdekében történt, az iparhatóságok tartoz-

kodjanak még attól is, hogy az irodalmi és művészeti termékek fogalmát szorosán magyarázzák. Nem veendő ki nevezetesen a fogalom alól a művészeti termékek iparilag előállított utánzatai (metszetek, színnyomatok sem.); A rendelet szerint a kihágási ügyeket soron kívül kell tárgyalni.

A törvény az iparshoz vagy kereskedőhöz közvetlenül intézett egyes megrendelésekre vonatkozólag megállapított kivétel föltételezi, hogy a megrendelés határozottan megjelölt árura vagy munkára irányuljon, a megrendelő önkéntes elhatározásán alapuljon s a kereskedőhöz vagy iparshoz már előbb intézett legyen, mintsem a megbízott a megrendelőnél a megrendelés átvétele végett jelentkezik. Nincs tehát megengedve a megrendelésck átvétele oly megkeresések alapján, melyek határozatlan, általános, egyszersmindenkora szóló megrendelési fölhívást tartalmaznak, melyeket a kereskedő vagy iparos tömegesen küld a feleknek kitöltés vagy pusztán aláírás és elküldés végett, vagy amelyek nem magához a kereskedőhöz vagy iparshoz, hanem csak megbízottjához eljárása közben intéztetnek.

A kihágási ügyek soron kívül tárgyalandók.

CSARNOK.

A kurta nemesek földjén.

(Regény.)

A „Debreczen” számára írta:

Iffabb Móríc Pál. (12.)

IV.

Ha azonban a földet, a gazdaságot úgy szerette volna Katicza, mint a többi mezősi nők szeretik, becsülik, akkor házassága sem nehezedik rá, mint szomorú, unott, nehéz teher. A mezei virágok ösereje, a tulajdon föld kalászaik közül kipirosuló pipacsok, kármint piros vadborsó virágok mézes párái behalzsamozzák beteges szívét. Lassan öröme gerjed a napfényes élet iránt, mely lesütötte a Miklós arcát. Erős levegőjével megkeményítette a Miklós hangját. Azonban a kinevelődött mezősi leány vissza vágyott a szalonok puha szőnyeges pompájába, e mesterséges illatszerektől lágy levegőbe. Ott hajlékony a gavallérok dereka. Választékos minden szó, minden mozdulat. Ezek után itélve, a kerges külsejű Miklós jobb, nemesebb tulajdonságait nem méltányolhatta. Csak önző, röghöz kötött embert látott benne. És ha Miklós zsíros vadászcizmáját felhuzta, az avas csizmaszagtól mindjárt szédült a Kata ideges fejcskéje. Viszont Miklóst meg a Kata finom illatszerrei ingerelték rendkívül. Gyakran kifakadt:

— Ejh! Micsoda nagy patika szag!

Pedig Mezősön vajmi kevés kerül olyan, a ki szívből ne hódolna a varázserejű, éltető párszép magyar földnek, melynek rejtett, édes bilincse a mezősi földhöz köti még a lenézett, szegény mezősi zsidóságot is. Pedig nagyobb részök zsellérházban él. Más földet nem nevezhet magáénak, mint a zsidótemető szikár, beárkolt földét. Nagyszakállas öregeik ott szenderegnek a halál angyal védőszárnya alatt.

Máshol, az ország másrészeiben gyarapodott, sőt bámulatos nagyot gyarapodott a zsidóság, mind a vagyoni jólétet, mind a szellemi haladást illetőleg. Addig itt az erős kálvinista nép között csak élődik ez a több száz főnyi mezősi zsidó. A jobb módu kevés közöttük. A mezősi zsidóságnak néhány kereskedő az előkelősége. Egy-két gabona szénál, egy-két vásznas, no meg néhány szatócs az, ki közülök valamennyire zöld ágra vergődött. Mert a mezősi kálvinista parasztnak az értelmisége fejlettebb, mint a külsejében is elhanyagolt, csekély világi műveltségű, a szent könyveivel lekötött ortodox zsidóé. A pálinkával is csinján él a mezősi paraszt, de erkölcsileg, anyagilag nem is oly züllött, mint a szomszéd községekbeli ó-hitű magyarok. Azért a mezősi zsidók üzleti tevékenysége nagyon szűk határok között mozog. Szatócskodnak, pálinka mérők, a házaló kereskedést üzik, szerény jutalomért közvetítők a vásároknál is. Került közülök egy zsidó kovács is. Pátriárka külsejű, öles ember. Ügyes és megbízható a mesterségben. A kormos, kerges kezű zsidókovácsot a mezősi büszke kálvinisták is megbecsülték, bárha másként kis pont előttük a zsidó. Felette megbecsülték a kormos kezű öreg zsidókovácsot, mert a férfiasan forgatott kalapács, szekereze, kapa, kasza becsületes életfentartó eszközök a a magyar nép szemében.

Mindazonáltal itt tűnik ki a földnek csodás, lekötő ereje. Ez a szegény mezősi zsidóság is legszívesebben ragaszkodik ehhez a földhöz, ehhez a kálvinista községhez, bárha a legkisebb foku az az előny, a mit ez értelmes kálvinista magyar faj között elérhetnek. Ez legfeljebb csak juttat valamieskét a mezősi zsidóságnak. Épp hogy megélhetnek. Azért ezeknek a nagyszakállas szent zsidóknak az életök valóban rejtelmes is. Noha itt csak tengődve élnek, el nem hagyják ezt a földet, ezt a községet, a hol az utolsó szerep az övék.

A földnek ezt az édes, ezt a nagy erejét nem érezte Katicza. Azt a hatalmas erőt, mely még a szegény mezősi zsidó sorsát is odalánczolja a mezősi magyar göröngyhöz. Éppen azért nem is érthette meg soha a férje, Ormós Miklós törekvését. A munka áldott pora, mely nyáron férje arcára tapadt, az ő szemében borzalmas piszok volt. És az egész ember egy nagy merénylet a finom társaságok tizparancsolata ellen.

Miklós meg az érzélgést utálta. Lelke magasabb érzései a föld iránti végtelen szeretet és a faji nagy öntudat voltak. Az asszonyban sem keresett egyebet, mint hűség, engedelmes párt, a ki vele együtt buzgón gondozgatja, gyarapítja a földből gyümölcsöző vagyont. Erőszakos, szilaj férfiak között növekedett. Azért nem is bír egy érzékeny nőt lekötni, mintahogy a nehéz, íromba mezei kapával sem lehet sérelem nélkül gondozni a gyöngye kerti virágot.

Alapjában véve egyikőjük sem volt rossz. De nem értették meg egymást. Ellenkező világnézetekben nevelték fel őket. Ebből származott későbbi elégedetlenségük is. Mert házasságuk nem volt boldog házasság. Az

érezékeny Kata szomorkodott, hallgatott. Miklós kint a tanyáin, a földön, a mezőn, vadász-czimborái között keresett szórakozást. És mivel Katicza gyakran betegeskedett, Miklós felújította régi viszonyait a napsütötte arcú paraszt menyecskével, kikapós pusztai lányokkal. Ugy hogy már Katiczának is besugták a viszonyait, a mi természetesen még kevésbé emelte az asszony előtt a Miklós becsületét.

— Folyt. köv. —

Szerkesztői üzenetek.

Tassi Miklós Debreczen. Cikkét megkaptuk, de csak az ünnepek utáni számokban fogjuk közölni. Nagyon helyes, ha így több oldalról megvilágítjuk az eszméket, így fejlődnek ki az egészséges felfogások. A cikk tehát jönni fog, addig is szíves türelmét kérjük.

Nyilttér.

A minden téren mutatkozó gazdasági pangásra való tekintettel a

mohai

ÁGNES

forrás

kutkezelősége elhatározta, hogy ásványvizét, mely a fertőző betegségek esetén egész Moha vidékét megvédelmelte a járványok ellen s mely a gyomor, bél, vese, tüdő és légcsőbajos embereknek nélkülözhetlen itala s mely angolkóros gyermekeknek kitűnő gyógyszere, háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél sőt a szódavíznél is olcsóbban adja, hogy az Ágnes-forrás vizét még a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse. Arlapot s prospectust kívánatra bérmentve a mohai Ágnes-forrás kezelősrge Mohán, vagy

ÉDESKUTY L. Budapest

cs. és kir. udvari szállító

szívesen küld.

== Ásványviz nagykereskedő. ==

☞ Kapható mindenütt. ☞

Hirdetmény.

Az izraelita temetőben lévő sírok gyepézése, gondozása és borostyán virágokkal való beültetése iránt kizárólag a Chewra Kadischa gondoskodik.

Megrendelések alólírott Előjárósághoz (Kápolnási utca 1 sz.) intézendők.

A debreczeni izr. szentegylet előjárósága.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Amerikai planet kukorica kapák és mindenféle gazdasági gépek Klein Jákab gépraktárában Piacz utca 26., a nagytözsde udvarán a legjutányosabb árban előnyös fizetési feltételek mellett kaphatók. — Ugyanott használt vetőgépek is. Ócska vas és fémek a legmagasabb árban vétetnek.

Kutjavítások és új kutak teljes elkészítését igen mérsékelt árak mellett elfogad **Ladányi Ferencz** kutmester, Piacz utca 26., a nagytrafik udvarán.

Leányok gépkezeléshez felvétetnek. Czim a kiadóhivatalban.

Gőzkazán, cséplőgép, vetőgépek és mindenféle gazdasági eszközök kijavítását a legolcsóbb ár mellett elvállal **Bondor József** gépész, Piacz utca 26., a főtözsde udvarán.

Tanoncz felvétetik.
Czim a kiadóhivatalban.

Uj cserepedő.

Van szerencsém a n. é. közönség, építész urak, kőműves mesterek és a háztulajdonos urakat értesíteni, hogy Debreczenben megtelepedtem és mindenféle a

cserepes

szakmába vágó munkálatot a legnagyobb szakértelemmel, mérsékelt díjak mellett teljesítek

Elfogadok bármilyen **cserepedéseket, új átrakást** vagy akármilyen **javításokat.**

Uj cserepezésért és **átrakásért** egy évi jótállást vállalok.

Házfedelek jókarban tartását évi mérsékelt díj mellett elfogadok.

Pontos és jó munkáért kezeskedve, kérem a n. é. közönség becses pártfogását.

Tisztelettel

KOMPANEK JÓZSEF

cserepedő mester.

V. ker. homokkert-utca 121. szám.

Levelező-lapon való értesítés után az illetőknél azonnal megjelenek.

HANGVERSENY!

AZ

„Elite“ kávéházban

MA

Kiss Béla teljes zenekara

OO kiváló programmal OO

HANGVERSENYEZIK.

Pontos kiszolgálás, kitünő italok!

Ajánlok

valódi legfinomabb, enyhe

Kornyarévai alpesi sajtot

a kornyarévai magas hegyek közt felállított, az államtól segélyezett, sajt gyáramból. 5 kilogramonként bérmentve minden postai állomásra 6 koronaért. Nagyobb vételnél aránylag olcsóbb. Ezen sajt enyheség, jó íz és tartósság tekintetében felülmúlja a hírneves puha sajt fajokat és mint asztali sajt legmelegebben ajánlható.

Schwab Károly

Karánsebes.

Szepesmegyében **Feketehegy fürdő.** Fenáll 45 év óta.

660 méter a tenger fölött.

Vizgyógyintézet.

8 épület, 104 vendégszoba.

Idény: május 15-től szeptember 31-ig.

Külön női és külön fürdőhelyiségek minden lakóházban, összesen 20 forrassal. Legkedvezőbb éghajlati viszonyok, fenyves erdők a hegyeken. Különösen jó eredménnyel kezeltetnek: **vérbetegségek, elhízás, tüdő és szívbajok, emésztési zavarok, vesebántalmak, csux. köszvény, diabetes, idegbajok,** nemkülönben **infectiosus betegségek.**

Vizgyógyimód. Massage. Gyógytorna. Elektrotherapia. Inhalatio. Tej és gyümölcs kura. Terrain kura. Lég és napkura.

Szórakozás: Hírlapok, folyóiratok, zongora, billiard, fedett tekepálya, lawn-tennis.

Naponta 3-szor cigányzene, hetenként táncszestély.

Teljes ellátás, gyógydíjakkal együtt egy hétre 15-25 frt.

Legközelebbi vasuti állomás Szepes-igló, hol 5 frtért kocsit kapható.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Elő és utóévadban 50% engedmény.

Dr. Bartsch Gusztáv

fürdőorvos.

Özv. Lomniczy Vilmosné

fürdőtulajdonos.

kifogastalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és tisztító intézetében
eszközöltetik.

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42.

**Csipke
függönyök
tisztítása**